

Реформа судочинства в Україні

«Створена діюча система функціонує з точністю до навпаки – знають усі. І так само усі – хтось більше, хтось менше, але усі – несемо відповідальність за те, що дозволяємо функціонувати оцій несправедливій і несправній системі. Бо замало міняти «сантехніків» – змінити треба систему. Нам, бо більше нікому. Нам, бо, як казав Гете, традицію не можна успадкувати – її треба заробити. Особливо, коли немає чого успадкувати».

[Орест Друль](#)

ЗМІСТ

Вступ

1. *Ознаки судової влади.*
2. *Діюча структура судової системи.*
3. *Головні недоліки діючої судової системи.*
4. *Умови, яким повинна відповідати Нова Судова Система (НСС).*
5. *Опис нової судової системи (НСС).*
6. *Введення НСС у дію.*
7. *Алгоритм функціонування НСС.*
8. *Можливість суддівського самоверядування.*
9. *Врахування рейтингу членів ВККС.*
10. *Прикінцеві пропозиції.*

Вступ.

Оскільки Україна за роки своєї так званої незалежності стосовно соціально-економічного устрою на сьогодні більше має ознаки корупційної совково-феодальної держави то і окремі її гілки влади є прикладами цієї ознаки.

Перш за все совкова форма проявляється у дисонансі лозунгів які декларуються функціями державних органів, та реальним станом функціонування цих органів.

Судова влада – це фундамент сталого і справедливого громадянського суспільства. Розглянемо її основні ознаки, які декларує наукова думка **державних правознавців** і вкажемо на недоліки, на наш погляд, які повинна усунути **Нова Судова Система (НСС) держави**.

1. Ознаки судової влади.

- **Соціальний характер судової влади.** Головна задача – панування права. В цій формулі відсутній головний елемент, який вже давно вимагає суспільство – СПРАВЕДЛИВІСТЬ. Як відомо, принцип справедливості – основоположний принцип права, Права можна регламентувати у норми законів, у поясненнях цих норм вищими судовими інстанціями. Зразу постає питання: а чим вимірюється справедливість права? Wikipedia.org [вважає](#), що справедливість є категорією **морально-правової**, а також

соціально-політичної свідомості, яка являє собою розуміння про належне, відповідає певному уявленню про сутність людини та її невід'ємні права.

Мораль - це домінуючі стандарти поведінки, які дозволяють людям жити разом у групах. Мораль стосується того, що суспільство уповноважує як **правильне та прийнятне**. І, якщо **більшість людей** конкретної соціально-економічної формації буде вважати те чи інше явище (рішення суду, Указ Президента, рішення ВРУ) справедливим, то це і буде характеризувати **моральну свідомість** конкретної формації (держави). Історія людства є історія зміни його моралі.

Тобто, **НСС** повинна забезпечувати **формування справедливого права у свідомості громадян**.

- **Незалежність, самостійність, відокремленість та об'єктивність** судової влади хоча і закріплені на конституційно-правовому рівні і взаємопов'язані між собою, але не один з цих задекларованих лозунгів на практиці не реалізується. Вся судова вертикаль побудована у виді залежності кожної інстанції від вищої інстанції над нею. А такі органи як **Вища рада правосуддя (ВРП)** і **Вища кваліфікаційна комісія суддів (ВККС)** є інструментами примусу на кожного з суддів. Конкурсний відбір у ці два органи та КС перетворюється на тривалий серіал політичної і фінансової боротьби між різними групами впливу.
- **Виключність судової влади означає**, що жоден орган державної влади **крім суду** не може вирішувати усі правові суперечки та ухвалювати рішення, здійснюючи правосуддя. Але громадськість вже «звикла» до того, що такий неконституційний орган як Адміністрація Президента за каденцію останніх 5-ти Президентів став над судовим органом в якому вирішують резонансні справи, а суд лише оформлює це рішення.
- **Єдність судової влади.** Невизначеність співвідношення **самостійності, незалежності та єдності судової влади** призводять до дисбалансу судової системи. Викривлення ролі структурованості судової системи стало абсолютизувати автономність відповідних її гілок, обумовлювати намагання створити **самостійні судові підсистеми** без урахування єднальних чинників. Такий стан речей значною мірою пов'язаний з тим, що для вітчизняної юридичної науки та практики проблеми єдності судової влади є достатньо новими, а їх теоретичне осмислення й доктринальне розкриття перебуває ще у процесі розробки. **Розірваність судових юрисдикцій**, призводить до відсутності узгодженої та єдиної касаційної практики. Розрізнене правозастосування призводить до розбалансування правової системи держави, обмежує доступ на судовий захист у Верховному Суді України.
- **Судова влада здійснюється на основі і у відповідності з вимогами процесуального закону та на основі певних принципів.** На жаль, є дуже дивні норми у Цивільному процесуальному кодексі України (**ЦПКУ**) і Господарському процесуальному кодексі України (**ГПКУ**), які дозволяють третім особам впливати на рішення судді:

ЦПКУ:

Стаття 80. Достатність доказів.

2. Питання про **достатність** доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, **суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання**.

Стаття 89. Оцінка доказів

1. Суд **оцінює** докази **за своїм внутрішнім переконанням**, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів

ГПКУ:

Стаття 43. Оцінка доказів

Господарський суд **оцінює** докази за своїм **внутрішнім переконанням**, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді в судовому процесі всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом.

Ніякі докази не мають для господарського суду заздальгідь встановленої сили.

- **Судовій владі належить функція контролю.** Ця контрольно-наглядова функція реалізується шляхом заборони рішень двох інших гілок влади в рамках права. Але «персональна» робота з суддями нівелює реалізацію цієї функції. Якщо адвокат знайшов «порозуміння» (у грошовому еквіваленті) у вищій інстанції, то справа буде ним виграна.

Рецепт справедливого суду, який панує у свідомості пересічного українця, дуже простий — **вигнати з роботи «поганих» суддів і набрати «хороших».** Якщо їх замінити на інших, то все змінюється автоматично.

Очевидно, що проблема створення **справедливої судової системи** не може зводитися лише до заміни персоналій, оскільки, як показала практика, люди змінюються під впливом влади і великих грошей не в кращу сторону.

2. Діюча структура судової системи.

2.1. Поняття судової системи, її основні ознаки.

Судова влада України — нарівні з виконавчою та законодавчою гілкою влади є однією з гілок влади відповідно до статті 6 Конституції України. Органи судової влади здійснюють свої повноваження у межах, встановлених Конституцією України та відповідно до Законів України.

Відповідно до статті 125 Конституції України **судоустрій** в Україні будується за принципами **територіальності та спеціалізації** і визначається законом.

Судова система становить **сукупність усіх судів держави**, що здійснюють судову владу. Судову систему України складають суди загальної юрисдикції та Конституційний Суд України (КСУ), який є єдиним органом конституційної юрисдикції.

Суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему судів, що складається із **загальних** та **спеціалізованих судів** (господарських і адміністративних), а саме:

- **місцеві суди** (місцеві суди району, району в місті, міськрайонні, військові суди гарнізонів);
- **апеляційні суди** (АР Крим, областей, міст Києва та Севастополя; апеляційні військові суди регіонів і Військово - Морських Сил; Апеляційний суд України). У складі апеляційного суду **можуть утворюватися судові палати** з розгляду окремих категорій справ.
- В свою чергу система **господарських судів** складається з **чотирьох ланок**:
  - 1) Місцеві господарські суди.
  - 2) Апеляційні господарські суди.
  - 3) Вищий господарський суд.
  - 4) Верховний Суд України (Судова палата у господарських справах).
- **вищі спеціалізовані суди** (Вищий суд з питань **інтелектуальної власності**; Вищий **антикорупційний суд**). Вищі спеціалізовані суди розглядають справи, які віднесені до їх юрисдикції **процесуальним законом**. У складі вищого спеціалізованого суду можуть утворюватися судові палати;
- **адміністративні суди** діють у сфері публічно-правових відносин;
- **Верховний Суд України.** Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України. Верховний Суд України розглядає **в касаційному порядку** рішення судів загальної юрисдикції, розглядає **в порядку повторної касації** усі інші справи, розглянуті судами загальної юрисдикції в касаційному порядку.

- **Конституційний суд України (КСУ).** Згідно статті 147 Конституції України КСУ вирішує питання *про відповідність Конституції України законів України* та у передбачених цієї Конституцією випадках **інших актів**, здійснює **офіційне тлумачення Конституції України**, а також інші повноваження відповідно до цієї Конституції. До складу КСУ входять **вісімнадцять суддів**.

Судова інстанція – це стадія розгляду справи в суді з певною компетенцією. Справи в судах розглядаються у **першій інстанції, другій інстанції – апеляційній та третій інстанції – касаційній**.

Суд **утворює і ліквідує Президент України** законом, проект якого він вносить до Верховної Ради України **після консультацій з Вищою радою правосуддя (ВРП)**.

Всі суди України є юридичними особами, мають печатку із зображенням Державного герба України й своїм найменуванням.

Основні норми, що регулюють діяльність судів і в тому числі статус судді, закріплені у Законі України ["Про судоустрій та статус суддів"](#).

За Конституцією народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Але, хоча ця інституція прописана у Конституції України, (ст.127), на практиці вона не діє. **Найбільшим супротивником** запровадження суду присяжних в Україні **стали професійні судді**, які не мали змоги виконувати замовлення можновладців за умови існування суду присяжних.

2.2. Конституція України (ст.129) визначає такі **основні засади судочинства**:

- 1) законність;
- 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 3) забезпечення доведеності вини;
- 4) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- 5) підтримання державного обвинувачення в суді прокурором;
- 6) забезпечення обвинуваченому права на захист;
- 7) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- 8) забезпечення апеляційного й касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом;
- 9) обов'язковість рішень суду.

Судочинство провадиться **суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних**

На посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який **має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним** та володіє державною мовою. Законом можуть бути передбачені додаткові вимоги для призначення на посаду судді.

2.3. Судові реформи в Україні.

[За часи незалежності України](#) відбулися чотири значні реформи судової системи, які умовно називають «реформою Медведчука», «реформою Портнова», «реформою Філатова», «реформою Порошенка». Наразі розпочалася «реформа Зеленського».

Суд одночасно залишається **інструментом справедливості** для вирішення соціальних конфліктів та **інструментом влади** для досягнення цілей, поставлених панівною політичною силою. Держава майже повністю монополізувала право на суд в юридичному розумінні цього терміну.

Але з часом, після того як Україна приєдналася до Загальної декларації прав людини та Європейської конвенції із захисту прав людини та основоположних свобод, природне право, яке домінує в англосаксонській системі, наклала свій відбиток на розвиток судової системи незалежної України. Рішення ЄСПЛ (Європейського суду з прав людини) стали своєрідним контролем всієї судової системи України.

Вирішуючи спір за результатами президентських виборів у 2004 році, Верховний суд України продемонстрував, що **може вийти за межі, встановлені для нього іншими гілками влади**, і винести **політичне рішення** навіть у разі відсутності відповідного законодавства.

Реформою Портнова замість децентралізованої системи кваліфікаційних комісій було створено Вищу кваліфікаційну комісію суддів (**ВККС**) України як постійно діючий орган, що централізовано здійснював діяльність з добору кандидатів у судді. Була створена система контролю за розглядом важливих справ у судах всіх інстанцій. Основною формою впливу на суддів стало і залишається так зване телефонне право, право «каральних» органів ВРП і ВККС і ... хабарі.

До кінця 2023 року отримають [право на відставку 2 083 судді різних інстанцій](#) та спеціалізацій.

Якщо підсумовувати думки професіоналів про те, якою має бути судова реформа, то ця думка виражається розмитою формулою за принципом **ЯК ПОВИННО БУТИ**, а не **ЩО ЗРОБИТИ**, **ЩОБ ТАК БУЛО**, а саме: «[Конституційна модернізація судової влади](#) в Україні, яка сьогодні відбувається, **має ґрунтуватись на розумінні її сутності, змісту та ролі** в процесі розвитку правової та демократичної державності. **Створення динамічної і ефективної судової влади** є передумовою стабілізації всієї державної системи, успішної інтеграції нашої держави в правове поле цивілізованих країн світу. **Ефективна організація діяльності** судової влади є не лише необхідною умовою існування демократичної правової держави, а й запорукою її поступу».

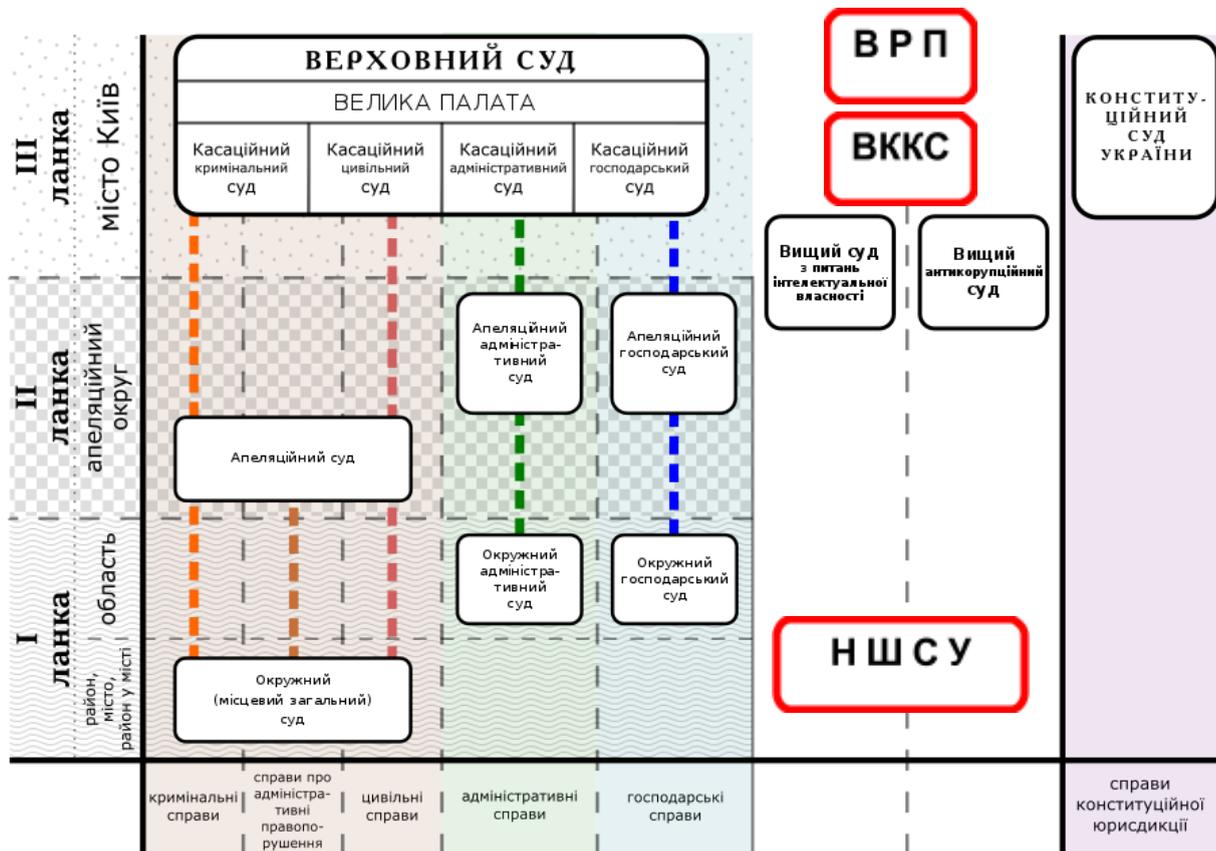
Знову ми бачимо **набір гасел із слів за якими не видно конкретних практичних рішень** створення реально нового механізму судочинства. Може треба виписати таку Конституцію, щоб вона нарешті стала нормою прямої дії, тоді в судах і справи будуть розглядатись швидше, і корупції буде складніше «домовлятися».

3 26 травня 2021 року набув чинності [Закон про електронний суд](#) через який будь-яка сторона у справі може направити свої клопотання до суду та інших сторін (якщо вони у ньому зареєстровані). При цьому і сам позов так само може бути поданий і розглянутий через цю систему (<https://id.court.gov.ua/>).

Українське судочинство, як і європейське, засновано на нормативно-правових актах вищої сили – законах. Останніми роками нав'язується думка, що треба переорієнтувати судову систему на прецедентне право як у США щоб існувала змішана система судочинства. Як на мене, то штучна зміна «орієнтації» у даному випадку тільки до дасть хаосу і без того розбалансований взаємовиключними рішеннями судовій системі.

Таким чином, на сьогодні загальна структура судової системи в Україні має такий вид (мал.1).

Мал.1

ВРП - Вища рада правосуддя

ВККС - Вища кваліфікаційна комісія суддів)

НШСУ – Національна школа суддів України

3. Головні недоліки діючої судової системи.

3.1. За даними соціологічних досліджень, зокрема «Барометра Світової Корупції» (Global Corruption Barometer) від Transparency International та Gallup International Association, **найкорумпованішою сферою** українці вважають судову владу (66 %).

Суди не справляються з розглядом резонансних, особливо корупційних справ.

Ключова проблема існуючої структури судів — це створення судів відповідно до адміністративно-територіального поділу без обґрунтування потенційної кількості людей, які можуть до нього звертатися.

Досить важливим і при цьому не простим питанням є **раціональність поділу судів з предметної юрисдикції**, а саме, існування окремо від районних судів так само господарських та адміністративних.

Істотною проблемою є і нерозуміння суспільством окремих «занадто м'яких» запобіжних заходів підозрюваним, які суди застосовують у публічно значимих справах.

Згідно ч.2 ст.48 Закону України "Про судоустрій та статус суддів": «Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції та законів України, керуючись при цьому **принципом верховенства права**».

Верховенство права — це фундаментальний принцип права, який означає, що жодна людина не є вище права, що нікого не може бути карано державою, окрім як за порушення приписів права, і що нікого не може бути притягнуто до відповідальності за правопорушення інакше, ніж порядком, що його встановлено приписами права.

В той же час у процесуальних Кодексах існують норми, за якими «суд вирішує (оцінює докази) відповідно до свого **внутрішнього переконання**» (ст.80,89 ЦПКУ, ст.43 ГПКУ).

Таким чином, декларація про «**верховенство права**» на практиці нівелюється цими нормами.

Тому характерною судовою практикою в Україні стало замовчування судом доказів та доводів, які заважають йому обґрунтувати рішення «потрібним» чином.

Ефективність судової системи оцінюється через призму двох показників: **термінів провадження та законності рішень**.

Зазвичай справа із середнім рівнем складності розглядається в першій інстанції 6-12 місяців, після чого ще на 6 місяців йде в апеляцію та касацію (якщо звичайно ж, касація можлива у цьому типі справ, і сторона зможе **подолати процесуальні фільтри**).

Щодо оцінки **законності рішень** то крім показника корумпованості у 66% за даними соціологічних досліджень є більш конкретніший показник ефективності рішень існуючої судової системи, а саме – кількість справ проти України (проти рішень національних судів) до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

[Статистика звернень до ЄСПЛ свідчить](#), що найчастіше українські громадяни звертаються до Європейського суду з прав людини, зокрема, через:

- **надмірну тривалість розгляду** цивільних та кримінальних справ у судах;
- катування і нелюдські умови перебування у місцях досудового тримання під вартою або в місцях виконання покарань;
- неефективність розслідування правоохоронними органами скарг на жорстоке поводження з боку представників державних органів;
- відсутність належної медичної допомоги особам, які перебувають у місцях попереднього ув'язнення або в установах виконання покарань;
- неналежні умови тримання під вартою;
- **порушення права на справедливий судовий розгляд**;
- порушення права людини на свободу вираження поглядів та права на мирні зібрання;
- порушення права на мирне володіння своїм майном тощо.

Протягом багатьох років Україна займала перше місце серед держав-членів Ради Європи за кількістю справ, які перебувають на розгляді в Європейському суді. Станом на 31 грудня 2020 року Україна посідає третє місце після Росії і Туреччини. Зокрема, на розгляді в Європейському суді перебувало загалом 62 000 справ проти держав – сторін Конвенції, з них [10 400 справ – проти України, що складає 16,8 % від загальної кількості справ](#). Як правило, фінансову сторону програшу справи у ЄСПЛ компенсує бюджет України, **а не судді**.

Детальна інформація про поточний стан виконання Україною рішень ЄСПЛ – на веб-сторінці [Департаменту з питань виконання рішень ЄСПЛ](#) Секретаріату Ради Європи.

Рівень укомплектованості суддями в судах України кілька років поспіль у середньому не перевищує 40 %, а в деяких судах — понад 60 %. Близько 30 судів взагалі не функціонують.

У жовтні 2020 року, який позначився «коронавірусною епідемією», 80 українських судів мали тільки одного працюючого суддю. Україна має вдвічі нижчу чисельність суддів на 100 тис. населення, ніж у середньому по Європі.

[Рада суддів](#) провела низку досліджень і виявила, що деякі судді, не впоравшись із суспільним тиском, закінчили життя самогубством, інші — втратили старих батьків, які не витримали «**громадського осуду**».

Недосконалою є система призначення суддів. Після завершення [Національної школи суддів України](#) наступною є спец перевірка документів кандидатів, яка зокрема передбачає подання та перевірку декларації до [Національного агентства з питань запобігання корупції](#) (НАЗК).

На відміну від випускників юридичних факультетів, які навчаються рік, помічники суддів, які пропрацювали на своїх посадах щонайменше три роки, **завдяки своєму практичному досвіду** проходять таке навчання за три місяці. Але на сьогодні помічники суддів **не є**

державними службовцями та не зобов'язані подавати податкові декларації. Через це, як стверджує частина аналітиків, **саме вони можуть ставати корупційною ланкою у прийнятті судових рішень.**

Вища рада правосуддя — це ключовий орган виконавчої влади, який контролює суддів. В Україні ухвалено [окремий Закон](#), який регулює його статус. Проблема в тому, що після формування даного органу кожен член стає державним службовцем з платнею рівня судді Верховного Суду, а головне він отримує унікальну можливість впливати та перевіряти суддів по всій країні, що й породжує замкнене коло корупції та неефективності судової системи.

Нещодавно ВРП нарешті призначила [16 членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів](#) (ВККС) і це артикулюється владою як початок судової реформи. Очікується, що ця ВККС повинна у стислий термін затвердити біля 2000 нових суддів і підтвердити кваліфікацію біля 300 діючим суддям. В свою чергу зі сторони [Громадської ради доброчесності](#) залишаються претензії до декілька членів як ВРП так і ВККС. І це при тому, що кожен член ВРП мав по чотири аналітики, які їм допомагали і по 220 тис.грн (\$ 5 500) на місяць.

З огляду на те, що діється навколо Конституційного суду України (КСУ), то взагалі виникає питання його доцільності.

Останні події щодо затримання Голови ВСУ за хабарництво і довга епопея щодо призначення суддів ВРП, ВККС і КСУ вказують на те, що реальної реформи не існує.

3.2. [Фактори, які негативно впливають на стан незалежності суддів в Україні \(погляд суддів\).](#)

1. **Втручання** (листи, звернення, телефонні дзвінки тощо) окремих народних депутатів в діяльність суддів
2. **Намагання** Президента України та працівників його Адміністрації неправомірно впливати на судову владу та суддів
3. **Намагання** Кабінету Міністрів України та представників урядових структур неправомірно впливати на судову владу та суддів
4. **Намагання** Верховної Ради України та представників парламентських комітетів неправомірно впливати на судову владу та суддів
5. **Намагання** окремих керівників органів влади місцевого рівня неправомірно впливати на судову владу та суддів
6. Приниження політиками авторитету судової влади
7. Порушення органами та посадовими особами законодавчої й виконавчої влади презумпції невинуватості та **привласнення судових функцій**
8. **Використання суддів у політичній боротьбі**
9. Недостатнє фінансування судів та здійснення цього фінансування **в ручному режимі**
10. Політична заангажованість та непрофесіоналізм засобів масової інформації (телебачення, друковані ЗМІ, радіо, Інтернет)
11. Публічне оцінювання судових рішень посадовими особами
12. **Відсутність прецеденту та механізму притягнення до відповідальності осіб, які намагаються неправомірно впливати на суддів**
13. **Незадовільне матеріально-технічне забезпечення судів**
14. **Низький рівень заробітної плати суддів**
15. Відсутність реального впливу судової влади на формування бюджету судової системи та неможливість контролювати використання коштів
16. Неправомірне використання посадовими особами законодавчої та виконавчої влади владних повноважень, пов'язаних з призначенням, обранням, звільненням суддів, притягненням їх до відповідальності, обранням суддів на адміністративні посади.
17. **Винесення окремими суддями суперечливих або сумнівних рішень.**
18. Відсутність комунікацій всередині судової влади.

19. Недосконалість та суперечливість законодавства.

20. Недосконалий механізм професійного відбору на посаду судді.

21. Бездіяльність органів суддівського самоврядування у захисті суддів.

3.3. Прийоми суддівських «шаблонів» які спотворюють рішення (з особистої практики).

1. Необґрунтовано перенасичують текст свого Рішення цитатами з процесуальних Кодексів і посиланнями на норми різних Законів чим обтяжують сприйняття логіки суду при винесенні рішення.

2. Затягування розгляду справи.

3. Неповага до сторін шляхом відміни засідання без попередження, або після того, як сторони чекали кілька годин у коридорах суду, де іноді ніде сісти.

4. Хоча існує автоматизована система розподілу справ між суддями, однак на практиці продовжується «ручний» розподіл справ.

5. Незадоволення клопотань без обґрунтування.

6. Відсутність пояснення підстав конкретного суддівського висновку, або посилання на умови, які не відповідають процесуальному Кодексу наприклад: **«не в повній мірі виконав вимогу процесуального закону»**.

7. Не врахування належного доказу за загальним правилом ст. 89 ЦПК України в 1-й і/або 2-й інстанції, або відсутність оцінки поданого доказу, чим унеможлиблює його врахування в касаційній інстанції.

8. «Помилкове» трактування терміну позовної давності у справах в яких відбулися договірні відносини, шляхом ігнорування того факту, що обов'язковість за договором припиняється виконанням обов'язків, прописаних у договорі.

9. «Помилкове» викривлення фактів на кшталт судової помилки, яка не виправляється у вищих інстанціях.

10. «Помилкове» визнання обставин для експертизи, і/або «помилкове» визначення об'єктів експертного дослідження.

11. Не врахування прямих норм Конституції.

11. Відсутність будь-якої оцінки дій судді при виконанні ним своїх обов'язків які проявляються не тільки у змісті винесеного рішення, а й в усіх процесуальних діях, що супроводжують його прийняття, наприклад, недотримання суддею норм ч.ч. 2, 3 ст. 239 ЦПК України (*Дослідження висновку експерта*).

12. Нечіткі (розмиті) умови норм пп.1), 2), 3) ч.2 ст.389 ЦПК України (*Право касаційного оскарження*) дозволяють вільне тлумачення судом касаційної інстанції право на касаційне оскарження.

4. Умови, яким повинна відповідати Нова Судова Система (НСС).

4.1. Виключити можливість втручання в діяльність суддів **будь-яких осіб**.

4.2. Зменшення бюджетного фінансування **всієї судової системи**.

4.3. **Вільний вибір суддею** справи до розгляду.

4.4. **Спрощення структури судової системи** (ліквідація ВРП, ліквідація палат, ліквідація КСУ).

4.5. Ведення системи оцінювання діяльності суддів, як системи їх матеріального і професійного стимулу.

4.6. **Участь інституту присяжних** у кримінальних (і не тільки-?) справах, **як елементу справедливої складової рішення** суддів та формування моральних критеріїв суспільства.

- 4.7. **Використання можливостей штучного інтелекту** (Artificial Intelligence - AI) у якості довідкової системи для суддів (**формування бази прецедентних рішень**), а також рішення процедурних питань з призначення суддів у справі.
- 4.8. Можливість **суддівського самоврядування**, як елементу вдосконалення НСС (винесення на обговорення можливих проблем у функціонуванні НСС).
- 4.9. **Враховання рейтингу членів ВККС** (якщо ця структура залишиться) за прийняті персональні рішення з оцінки суддів. (**Особисто я проти існування цієї структури**).

5. **Опис нової судової системи (НСС).**

5.1. **Загальна структура функціонування НСС.**

Функціонування НСС базується на ринковому підході при якому **Позивачі і Відповідачі** є **Замовниками послуги** – вирішення спору, а НСС (**в особі суддіє**) – є **Виконавцями**. При цьому, оскільки Виконавець бере на себе **зобов'язання** вирішити спір **на підставі верховенства права**, то ці зобов'язання **повинні також контролюватися і відповідно оцінюватися**.

Від його величини залежить фінансовий стимул (зарплата) та кар'єрне зростання участі судді у розгляді справ 2-ї та 3-ї інстанції.

Чим більший попит на справедливий суд з боку «ринку» Замовників послуг буде **якісно задовольнятися** з боку НСС, тим вищі стимули будуть отримувати Виконавці. І навпаки, чим гірше буде якість суддівства, тим нижче будуть показники стимулів для тих суддів, аж до примусового позбавлення ліцензії на суддівство.

З цього випливає необхідність у розробці таких показників якості суддівства, які б були зрозумілими суддям і суспільству в цілому і які б відображали **динаміку процесуальної якості суддівства і його компетенцію**.

Загальні етапи функціонування НСС.

- **Підготовка суддів** ([Національній школі суддів України](#) – НАЗК - [ВККС](#)). **Суддю НИХТО не обирає**. Якщо громадянин має ліцензію судді (пройшов школу і отримав статус) він **РЕЄСТРУЄТЬСЯ** в базі НСС.
- **Реєстрація судді у базі даних НСС**. Суддя і отримує індивідуальний віртуальний кабінет. У НСС суддя не персоніфікований! Є його номер і Аватар, який змінюється у системі при кожному новому розгляді справи. Таким чином, зацікавлена сторона не знатиме, як вийти на цього суддю, а вірніше, щонайменше на 2-х суддів, щоб отримати потрібне рішення.;
- **Прийом Позову і підготовка до розгляду**. Все діловодство ведеться в електронному виді. Позови надходять у **Реєстр Заяв (РЗ)**. **Секретар справи** (вибраний за допомогою AI один із судей за тією ж спеціалізацією і категорією Позову) перевіряє відповідність Позову процесуальному Кодексу і у разі виявлення недоліків направляє позивачу Ухвалу про їх усунення. Якщо недоліки відсутні Секретар присвоює Позову номер справи і направляє Ухвалу Відповідачу про надання Відзиву на Позов. Після отримання Відзиву Секретар передає (шляхом присвоєння відповідного коду) цю справу у **Реєстр Судових Справ (РСС)** на розгляд суддям. Секретар адмініструє не більше... 5-10* справ одночасно. Всі судді у НСС періодично виконують функцію Секретаря справи. AI підтримує середній рівень визначення суддів у якості Секретаря справи (ротацію суддів) в залежності від ряду факторів: кількості справ на розгляді у конкретного судді (навантаження); кількості процесуальних зауважень у судді (див. п.5.6.1 - коефіцієнт процесуальної поведінки); бажання судді виконувати цю функцію.

- **Вибір справи.** Справи в **РСС** формуються **за принципом стека**, за датою і часом вводу в **РСС**. Суддям, які зареєстровані у НСС для вибору **доступні тільки три справи одночасно** (три вікна стека). Суддя вибирає Справу з **РСС** відповідно своєї спеціалізації та за категорією і знайомиться з нею. **Вирішує для себе** чи буде нею займатися. Суддя має право вибрати (взяти до розгляду) всі три справи. Один суддя має право зафіксувати за собою і розглядати не більше **5-10*** проваджень одночасно (портфель проваджень). Тобто, як тільки справи з'являються доступними суддям для їх аналізу починається своєрідний ринок на якому кожна справа може бути «куплена» (взята на розгляд) тільки першим трьом суддям, хто її візьме.
- Фіксування за собою справи відбувається у двох режимах:
  - а) суддя-провадження, б) суддя-спостерігач**, які відрізняються системою оцінки діяльності суддів (див. розділ 5.7.).

Головна функція судді-спостерігача – бути потенційною заміною будь-якого судді-провадження, якщо він за будь-якими обставинами не зможе прийняти участь у справі. У цьому випадку суддя-спостерігач **отримує статус** судді-провадження, а суддя-провадження стає суддею-спостерігачем. У кожній справі може бути **не більше 3-х** суддів спостерігачів.

Як тільки Справу погодилися вести **3 судді** (зафіксували за собою заявку у **РСС**), **вона вважається прийнятою до розгляду** і Секретар справи направляє Сторонам і суддям Ухвалу в якій призначає **дату і час першого засідання**, яка не може бути зміненою (алгоритм розподілу передбачає можливість у судді попередити про свою відсутність у засіданні, вказавши підставу). Ця дата і час формується виходячи з наявного календаря справ кожного з цих трьох суддів. При цьому, ця справа автоматично (як тільки з'являється погодження третім суддею) знімається зі стека РСС і у вікні стека з'являється наступна у черзі Справа.

* В подальшому своє навантаження судді повинні самі собі встановлювати (шукати золоту середину). Крім того AI буде відслідковувати рейтинг судді, що дасть можливість AI регулювати навантаження судді.

5.2. Суди 1-ї інстанції.

Розгляд справи. Справа розглядається дистанційно (наприклад - ZOOM, ...). Для фіксування дій судді існує програне забезпечення яке дозволяє судді за допомогою спеціалізованої форми меню спілкуватися зі Сторонами справи і приймати відповідні рішення. Справу розглядають 3 (три) судді (і не більше 3-х спостерігачів, але не менше одного). У разі, коли зареєструватися Спостерігачем не виявить бажання ніхто з наявних у БД суддей, AI – **примусово визначає такого суддю**).

Веде судові засідання Секретар справи який і направляв цю справу на розгляд. Згідно правил процесу він надає слово як Сторонам так і суддям у яких виникли питання (суддя «підняв руку») до Сторін (первинну чергу питань для суддів визначає AI).

Якщо Секретар справи (на його думку) виявить невідповідність процесуальному Кодексу у поведінці будь якого судді він може зробити йому **зауваження**, яке буде почуте тільки цим суддею (робить mute іншим). Зауваження Сторонам робиться без використання **mute**.

Всі процесуальні дії фіксуються і впливають на формування рейтингу кожного судді (у тому числі і Секретаря).

Суддя, який вирішив, що поточне засідання закінчено (тобто, питань у нього не має), робить відповідну відмітку на сервісі засідання яку бачать всі присутні.

Після того, коли всі судді зробили таку відмітку Секретар оголошує консолідовані вимоги суддів Сторонам на наступне засідання, призначає дату і час нового засідання (яке йому підказує **AI** з наявних можливостей суддів, які ведуть свій графік у своєму приватному кабінеті) і завершує засідання.

Якщо у процесі засідання від всіх судів Секретар отримає повідомлення («**готовий до формування Рішення**»), то Секретар повідомляє Сторонам про те, що судді готові винести рішення яке буде оприлюднене не пізніше конкретної дати (наприклад, через 10 днів починаючи з дати прийняття останнім суддею).

Поки суддя не надав повідомлення («**готовий до формування Рішення**»), він продовжує участь у засіданні.

Судді, які надали таке повідомлення не беруть участь у засіданні і не мають до нього доступу.

При наявності клопотання від Сторін, кожен суддя для себе вирішує питання про його задоволення і тільки він (вони) у подальшому користується цією інформацією для винесення свого рішення. Тобто, якщо клопотання задовольнив тільки один суддя (або два), то тільки він (вони) має право його розглянути на наступному засіданні і використовувати у своєму кінцевому Рішенні. Інші судді (суддя) не приймають участь у цьому засіданні і не мають доступу до цієї інформації.

Винесення Рішення. Кожен із суддів після того, як на його думку сформував принципово свою думку про справу (рішення), робить відповідну позначку у формі меню цієї справи («**готовий до формування Рішення**») яка доступна Секретарю і іншим суддям. Але відлік часу (10 днів) за які судді повинні викласти (сформулювати) своє Рішення у вигляді письмового електронного документу починається з дати того судді, який поставив останнім цю відмітку.

Види рішень: «задовольнити Позов», «у Позові відмовити». Загальний підсумок робиться за рішеннями 3-х судів. **Всі Рішення** направляються Сторонам і оприлюднюються тільки після прийняття рішення 3-м суддею у Реєстрі Судових Рішень (РСР) до якого є вільний доступ.

5.3. **Суди 2-ї і 3-ї інстанції.**

Сторона, яка не задоволена остаточним рішенням має право у визначений процесуальний термін подати апеляційну скаргу. Аналогічним чином формуються судді 2-ї і 3-ї інстанції з розгляду скарг. На підставі матеріалів справи (**рішень 3-х суддів і скарги**) судді розглядають і виносять своє рішення (задовольнити скаргу, відмовити у задоволенні, винести нове рішення). Загальний підсумок робиться за рішеннями 3-х судів. Всі Рішення направляються Сторонам і оприлюднюються тільки після прийняття рішення 3-м суддею у Реєстрі Судових Рішень (РСР) до якого є вільний доступ.

5.4. **Конституційний суд.**

Вважаю, що цей орган має бути ліквідованим при прийнятті нової Конституції прямої дії.

5.5. **Присяжні.**

Ця інституція може бути використана тільки у 1-й інстанції з кримінальних справ (хоча, як підказує досвід, є сенс розповсюдити і на господарські справи, але з урахуванням досвіду присяжних). Орієнтовний варіант використання цієї послуги наступний.

Щоб отримати статус присяжного громадянин повинен бути дієспособним і мати не менше ...40 років (?). Вирішуються питання:

- Право на статус (вік, курси, перевірка)
- Параметри оцінки прийнятих рішень
- Стимулювання
- Право стати суддею
- Консолідоване Рішення приймається якщо за нього 80% від загальної кількості присяжних. (моя думка - в ідеалі кількість присяжних у справі не обмежується).

5.6. **Система оцінки діяльності суддів.**

5.6.1. **Параметри оцінки суддів.**

- **коефіцієнт процесуальної поведінки** - оцінює наявність/відсутність зауважень* від судді-Секретаря ($k_{пп}$):

$$k_{пп} = 1 - \frac{N_{з}}{N_{зс}}, \quad 0 \leq k_{пп} \leq 1,$$

де: $N_{зс}$ – кількість зауважень від Секретаря; $N_{з}$ – кількість засідань;

* – перелік можливих зауважень має бути визначеним і не двозначним.

- **коефіцієнт оперативності** у прийнятті рішення ($k_{оп}$):

$$k_{оп} = 1 - \frac{N_d}{10}, \quad 0 \leq k_{оп} \leq 1,$$

де: N_d – кількість днів на написання Рішення до оприлюднення;

10 – загальна допустима кількість на прийняття (оприлюднення) Рішення;

При перебільшенні строку оприлюднення Рішення $k_{оп}$ приймає відмінне значення ($k_{оп} \leq 0$).

- **коефіцієнт професійності** прийняття рішень ($k_{пр}$):

$$k_{пр} = \frac{N_i^+}{N_i}, \quad 0 \leq k_{пр} \leq 1,$$

де:

N_i - кількість розглянутих справ, за період -, де i – ідентифікаційний номер судді;

N_i^+ - загальна кількість **остаточно підтверджених (справедливих)** рішень, включаючи рішень **ВСУ**. Цей коефіцієнт є **динамічним** і враховує лаг (запізнення остаточного підтвердження) між двома найближчими рішеннями.

Якщо справу буде оскаржено у ЄСПЛ, то: $k_{пр} = \frac{N_i^+ - 4}{N_i}$ для судді, який прийняв рішення відмінно від ЄСПЛ, (-3) – тому що його рішення вплинуло на всі 3 інстанції, а також додатково -1 бал за невідповідність рішенню ЄСПЛ.

$k_{пр} = \frac{N_i^+ + 2}{N_i}$ для судді, який прийняв рішення аналогічно ЄСПЛ. (+2) за кожен інстанцію де він отримував (-1): +1 – компенсація, +1 - додатково за відповідність рішенню ЄСПЛ.

- **коефіцієнт справедливості: $k_i^c = k_{пп} + k_{оп}$.** Макс показник може бути = 2.

Примітка:

- Суддя втрачає ліцензію судді якщо $k_{пр} \leq 0$, або $k_i^c \leq 0$.

- при введенні інституту присяжних розробити параметр (оцінку) відносності рішення судді і присяжних, яку враховувати у k_i^c .

- **Рейтинг ефективності (якості) рішень ($R_i^{еф}$)** - показує у відсотках кількісну характеристику на даний момент **коефіцієнта професійності** які має суддя з початку своєї діяльності у НСС. Показник $R_i^{еф}$ змінюється після остаточного припинення конкретної справи (включаючи ВСУ).

$$R_i^{еф} = 100 \times k_{пр} (\%)$$

- **Поточний рейтинг судді (ПРС): $R_i = R_i^{еф} \times k_i^c$.**

На підставі цього рейтингу формується оплата судді (на квартал). Максимальний $R_i = 200$.

- **Право переходу розглядати справи на вищу інстанцію** виникає у судді, **ПРС** якого становить більше 100% на протязі $N_i^+ = (10-20)$ **справедливих рішень з його боку** у відповідній інстанції. У міру збільшення кількості суддів із високим рейтингом система AI регулює перехід суддів між інстанціями. В ідеальному випадку, коли всі судді в НСС будуть мати $R_i = 200$, при переході судді (за вибором AI) на нижчу інстанцію, за суддею зберігається максимальний рівень доходу ($Z_i \cdot i \cdot P_i$) 3-ї інстанції (див. п.5.6.2).

Примітка: R_i – формує з/п (Z_i), k_i^c – формує премію (P_i) – надбавку на наступний квартал.

5.6.2. **Нарахування** - $Z_i \cdot i \cdot P_i$.

Оскільки судова система має **три рівні контролю судових рішень**, причому, чим вищий рівень, тим більше відповідальність рішень і тим більшою повинний бути фінансовий стимул для судді.

Прийmemo, що **максимальний розмір заробітної плати** (Z_i^{max}) для суддів кожної інстанції встановлюється **константою** відносно **мінімальної з/п встановлений Кабінетом міністрів на даний час (t) розрахунку** – Z_t^{min} .

Наприклад: для 1-ї інстанції $Z_i^{max} = 20$ **мін. з/п**, для 2-ї інстанції $Z_i^{max} = 40$ **мін. з/п**, для 3-ї інстанції $Z_i^{max} = 50$ **мін. з/п**.

Всі судді, які починають свою діяльність у НСС, починають **обов'язково** з 1-ї інстанції і розміру заробітної плати $Z_i^{min} = 5(7) \times Z_t^{min}$. Через квартал діяльності змінюється дохід згідно показників за формулами, що викладені нижче.

Рівень заробітної плати (на квартал) у відсотках від максимально установленого рівня для конкретної інстанції буде становити:

Інстанція	Через перший квартал діяльності (або після закінчення 15 справ)	Через півроку діяльності і далі через квартал (або після 30 справ)
1	$Z_i = k_{пр.} \times 10 \times Z_t^{min}$	$Z_i = k_{пр.} \times 20 \times Z_t^{min}$
2	$Z_i = k_{пр.} \times 20 \times Z_t^{min}$	$Z_i = k_{пр.} \times 40 \times Z_t^{min}$
3	$Z_i = k_{пр.} \times 25 \times Z_t^{min}$	$Z_i = k_{пр.} \times 50 \times Z_t^{min}$

Надбавка до з/п вираховується за формулою (розмір **константи** для кожної інстанції дорівнює **10%** від відповідної константи **для з/п відповідної інстанції**):

Інстанція	Через квартал (або після 15 справ)	Через півроку (або після 30 справ)
1	$P_i = k_i^c \times 1 \times Z_t^{min}$	$P_i = k_i^c \times 3 \times Z_t^{min}$

2	$P_i = k_i^c \times 2 \times Z_t^{min}$	$P_i = k_i^c \times 4 \times Z_t^{min}$
3	$P_i = k_i^c \times 3 \times Z_t^{min}$	$P_i = k_i^c \times 5 \times Z_t^{min}$

Примітка: при переході судді на вищий рівень інстанції його дохід не може бути нижчим ніж той, що існував до переходу.

5.7. Вибір (фіксування) справи суддею.

Фіксування за собою справи відбувається у двох режимах: **а) суддя-провадження б) суддя-спостерігач.**

У варіанті **а)** суддя може отримати/загубити **1 бал** R_i (на кожній інстанції розгляду справи).

У варіанті **б)** суддя може отримати/загубити **0,5 бали** R_i .

Оцінка суддів-спостерігачів разом з оцінкою суддів-провадження враховується системою AI для формування бази даних рішень і аналізу помилок суддів для подальшого використання суддями у якості підказок (прецеденту).

Суддя-спостерігач (варіанті **б)** також надає своє рішення, але може його надавати **без обґрунтування** (тобто, **тільки результативну частину**). На **суддю-спостерігача** також розповсюджується **нарахування/зняття** балів, якщо справа піде на розгляд у вищій інстанції.

Суддя-спостерігач паралельно бере (**може брати**) участь у справі. Він має доступ до всієї документації по справі, але **не має право задавати питання Сторонам справи.**

Примітка: треба розробити механізм визначення зміни статусу судді-спостерігача.

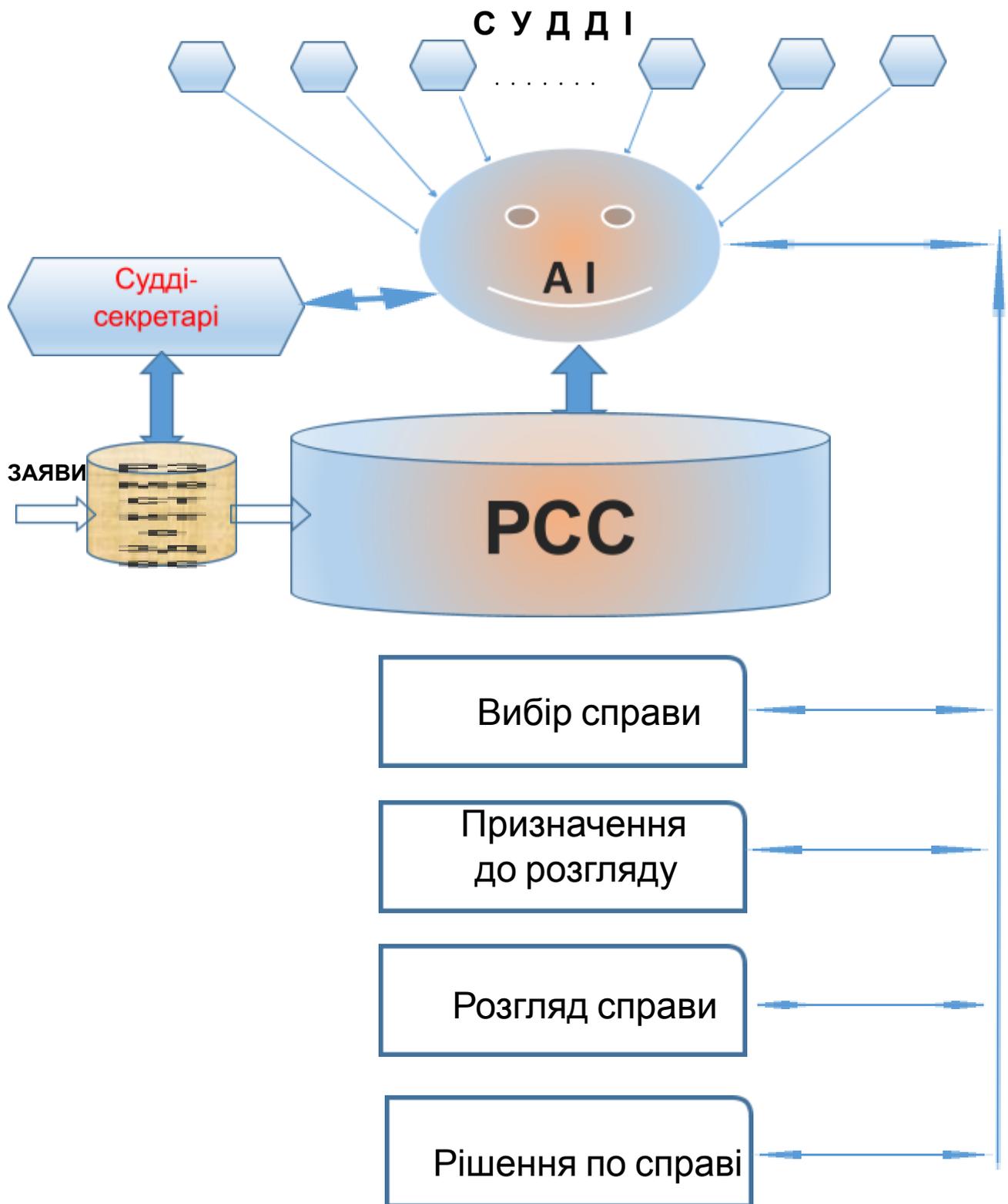
6. Введення НСС у дію.

- 6.1. Вирішується питання доцільності введення НСС. Фінансується розробка програмного забезпечення. Оголошується принцип дії НСС щоб підготувати достатньо бажаючих прийняти в ній участь. Вводиться курс основи НСС в [Національній школі суддів України](#).
- 6.2. Після розробки програмного забезпечення і його тестування (виявлення і виправлення помилок) НСС вводиться на підставі ЗУ (Процесуального Кодексу функціонування НСС).
- 6.3. Держава забезпечує (фінансує) кожному судді необхідні технічні засоби для їх роботи. Можливі два варіанти облаштування місць праці для суддів: у себе дома чи в спеціально облаштованому приміщенні (в наявних судових приміщеннях, згідно графіку роботи суддів, який вони планують заздалегідь).
- 6.4. На початок діяльності НСС суддів для 2-ї і 3-ї інстанцій **не буде**. Але на протязі півроку з'являться судді в НСС, рейтинг яких дозволить їм перейти у 2-гу інстанцію, а ще через півроку – у 3-тю інстанцію. Це є цілком реальним, оскільки навіть при мінімальному навантаженні у судді 5-10 справ на місяць (див. п.5.1), протягом півроку на рахунку у судді буде оцінка його рішень за 20-50 справ, що цілком достатньо для формування його рейтингу.

Тобто, за рік функціонування НСС всі три інстанції можуть бути сформованими суддями.

7. Алгоритм функціонування НСС.

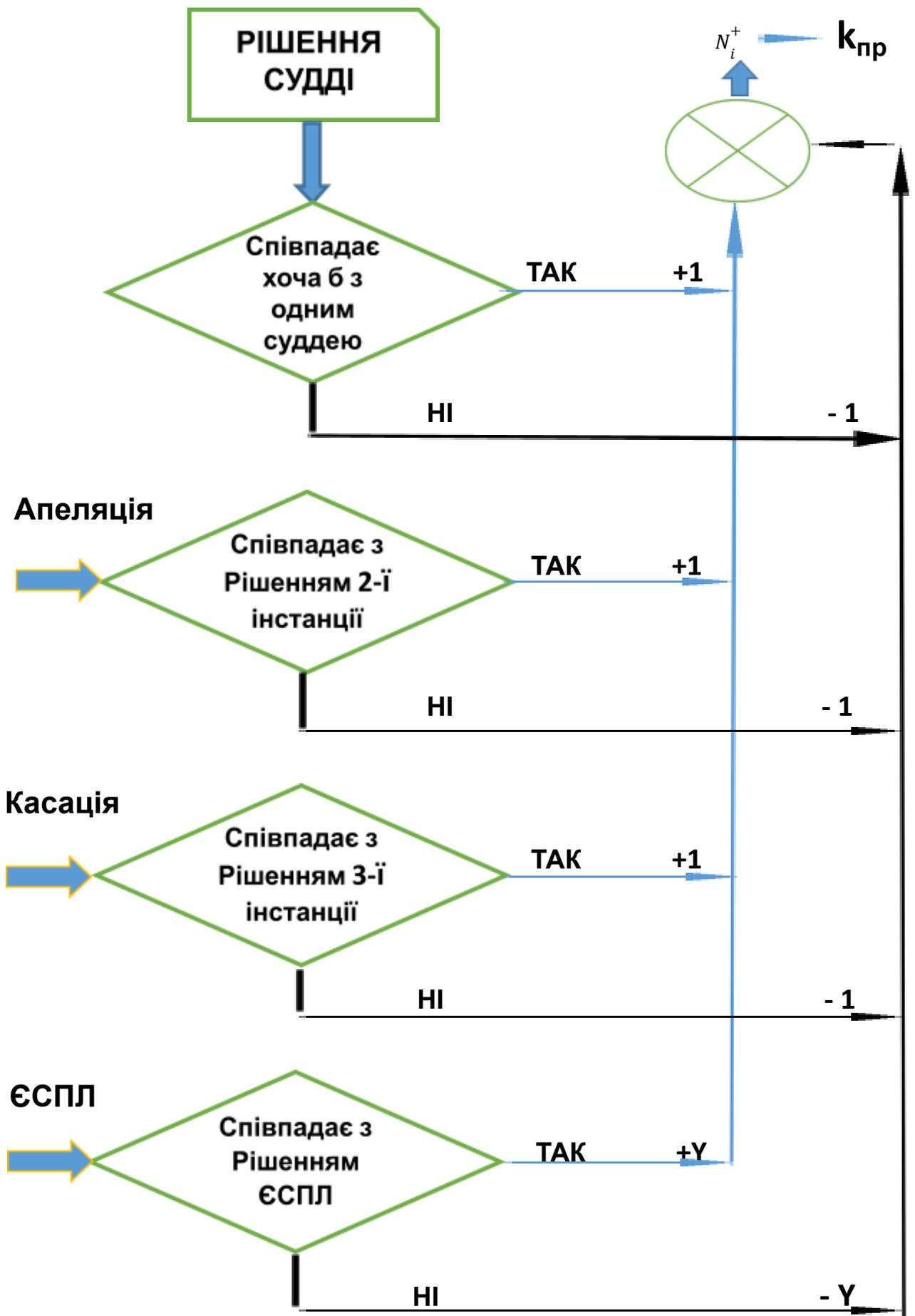
7.1. Етапи проходження справи.

РЗ – реєстр заяв

РСС – реєстр судових справ

7.2. Формування Поточного рейтингу судді (на прикладі судді 1-ї інстанції).

де: Y – враховує попереднє рішення судді на кожній інстанції (алгоритм розроблений).

7.3. **AI.** Алгоритм функціонування **AI** має враховувати:

- Поточний рейтинг і коефіцієнти
- Активність судді у виборі справ (участь у статусі Секретаря і Спостерігача)
- Поведінку судді при розгляді справ (кількість питань, подібність питань вже заданим, етику поведінки по відношенню до Сторін, позиція щодо Клопотань Сторін, ...)
- Навантаження судді і складність справ (треба провести відповідну класифікацію)
- Тощо ...

7.4. **Опис алгоритмів (тези)**

Кожен із трьох суддів знайомиться з матеріалами **після того, як вони подані правильно**. За потреби вони ставлять уточнюючі питання усно чи письмово, або призначають перехресне запитання-відповідь замість останніх виступів. Позивач і Відповідач зобов'язані підготувати свої контраргументи як таблиці, де ліворуч аргументи Позивача, а праворуч аргументи Відповідача (з Відзиву на Позов). Суддя має право на підставі цієї таблиці звернутися до Позивача для уточнення його позиції у відповідь на аргумент Відповідача. Суддя оголошує про готовність винести рішення та переходить до «дорадчої кімнати» для винесення рішення. Потрібно мати на увазі, що **AI «жорстко» контролюватиме терміни розгляду позовів**. У НСС зривів засідань з вини суддів не буде в принципі, оскільки за справою стежитимуть «вільні» судді, які зацікавлені підвищити свій рейтинг та почати справу у випадку неявки судді.

Після ухвалення рішення всіх 3-х суддів, Сторони можуть подати апеляцію.

(Вирішити питання розміру судового збору для фізичних (мінімальні) та для юридичних осіб).

Апеляція надходить на сервер апеляційного суду, де за тією ж схемою обираються три судді. Судді також мають право викликати до себе на співбесіду або вимагати відповіді на запитання у сторін (той самий алгоритм).

Суддя повідомляє Секретарю засідання та інших суддів про те, що він більше не бере участі в розгляді справи і готовий винести рішення. При цьому інші судді можуть продовжувати розгляд. Остаточне рішення дорівнює **сумі трьох рішень**. Сторонам доводяться окремі рішення всіх суддів це допомагає стороні, що програла, використовувати аргументи того судді, який прийняв її доводи.

Сторони можуть подати касацію у встановлений Процесуальним Кодексом строк (до 20 днів із дня відкриття файлу з рішенням апеляційного суду, але не пізніше ніж місяць з дня проголошення рішення).

Судді касаційні інстанції обираються аналогічно до другої інстанції і вся процедура відбувається Аналогічно до другої інстанції рішення касаційної інстанції також може бути оскаржене у Верховному суді при вирішенні другої або третьої інстанції повернути розгляд справи на попередній ступінь справу розглядає один з тих суддів, які був на стороні апелянта, а також двох нових обраних суддів при цьому рейтинг суддів з рішень, яких вища інстанція була не згодна знизився на 2 (-2).

8. **Можливість суддівського самоврядування** реалізується через обговорення і обґрунтування удосконалення НСС у формі як електронного спілкування так і періодичних семінарів на базі [Національній школі суддів України](#).

9. **Врахування рейтингу членів ВККС*** може відбуватися по середньому сумарному рейтингу тих суддів, які вони ліцензували. Треба щоби система ВККС була справжнім фільтром для суддів.

*(**Слід розглянути доцільність існування цієї структури**)

10. Прикінцеві пропозиції.

- Для стимулювання переходу суддів на НСС слід позбавити (значно зменшити) гарантії суддів існуючої системи (встановити часовий строк переходу, зменшити гарантії, зменшити з/п, переглянути умови пенсійного забезпечення, ліквідувати норму по життєвого строку ліцензії).
- Пенсійне забезпечення суддів НСС (розробити з урахуванням віку суддів і кінцевого рейтингу при виході на пенсію).
- Право у суддів участі у системі присяжних після виходу на пенсію.
- По суті своєї функції, судді повинні бути еталонами справедливості і тому найменший факт порушення цього принципу повинно нести відповідні наслідки для судді.

Автор. **Сергій Отчим**

© Реформа судової системи України. 2023. «Дерево Волі»

Свої зауваження і пропозиції прошу направляти

за адресою: otcheem@gmail.com

P/S

СМИ про реформу

Канал Є?П Останні дні судової мафії

https://www.youtube.com/watch?v=7xQBJs_oax0&pp=ygVB0IQg0L_QuNGC0LDQvdC90Y8g0J7RgdGC0LDQvdC90ZYg0LTQvdGWINGB0YPQ&NC=0LLQvtGXINC80LDRhNGW0Zc%3D

Автор ототожнює реформу судової системи з **особистими рисами суддів**. Зараз вони повинні набрати 2500 нових професійних і чесних, не заплямованих у старих зв'язках... І при цьому їм дається індульгенція на 30 років!? Тобто, передбачається, що ці судді будуть повністю незалежні від: ВРУ, Адміністрації Президента, родичів та знайомих, які мають до них прямий доступ і можуть передати інформацію чи гроші, і тим самим вплинути на їхнє рішення щодо справи ?

Але системи контролю у вигляді оцінок рішень і поведінки суддів не існує!

Судова система - це не тільки люди, які повинні вирішувати долі інших людей. Це ще й організація процесу: своєчасне інформування, відсутність затримок засідань, затягування процесу, високі ставки судових зборів, зручні приміщення як для проведення засідань, так і для тих, хто чекає на засідання. За рідкісним винятком у своїх Рішеннях судді використовують стандартний набір фраз, за якими приховані підстави для рішень і часто суперечать реальним обставинам. Це такі фрази:

- всебічно розглянувши ...

- керуючись внутрішнім переконанням ...

Також не рідкісна практика, коли судді 1 та 2 інстанції не дає оцінку низці фактів (документів), які якраз і є вирішальними для винесення справедливого рішення, але в касації вже неможливо на них посперечатися!

Дії виконавчої служби – це взагалі окрема "пісня" судової системи.

Вважаю, що без постійної оцінки дій та рішень суддів система не наблизиться до розуміння Справедливості та Довіри з боку громадян.

Є думка: Карати має лише судова влада. Ось тому вона повинна залежати від моральної влади, яка сконцентрована в народі, який обирає кожного судового чиновника знизу догори! Тоді моральність суду і визначатиме Liberty всього суспільства.

Моя позиція: Все звичайно так, але поки що народ знаходиться в напів-рабському існуванні **його загальна моральність відповідає аморальності суддів**. Моральність буде тільки тоді ставати кращою, коли запити на справедливість у суспільстві задовольняються справедливими вироками та невідворотністю покарання. При цьому, верховенство Права має перемагати норми Закону та змінювати ці норми. Це виховний процес для всього суспільства.